

Aan Dr. Eppo Bruins, Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Mariëlle Paul, Staatssecretaris Funderend Onderwijs en Emancipatie
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap | Postbus 16375; 2500 BJ Den Haag

Betreft Herziening Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel, i.h.b. betreffend de
bekwaamheidseisen docenten godsdienst en levensbeschouwelijk vormingsonderwijs

Datum 28 mei 2025

De partners van Expertisecentrum LERVO (Levensbeschouwing en Religie in het Voortgezet Onderwijs) vragen aandacht voor het volgende:

We verzoeken het Ministerie van OC&W om, in de herziening van het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel, meer duidelijkheid én eenduidigheid te verschaffen over de bekwaamheidseisen voor docenten godsdienst en levensbeschouwelijk vormingsonderwijs in het voortgezet onderwijs.

We hechten eraan dat er in deze herziening wordt opgenomen (en/of verduidelijkt) dat

- I. docenten in de vakken godsdienst (vakcode: 1060) en levensbeschouwelijk vormingsonderwijs (vakcode: 1061) *vakinhoudelijk bekwaam* dienen te zijn; en dat
- II. het aan het *onderwijsveld* nader te specificeren is waaruit de vakinhoudelijke bekwaamheid bestaat voor deze vakken.

Toelichting

Uit het huidige Besluit wordt het niet of niet voldoende duidelijk dat de docenten in de vakken godsdienst (vakcode: 1060) en levensbeschouwelijk vormingsonderwijs (vakcode: 1061) in het voortgezet onderwijs vakinhoudelijk bekwaam dienen te zijn. Dit zou geïnterpreteerd kunnen worden op basis van de tekst van het Besluit en de Nota van toelichting, maar dient (onzes inziens) verhelderd te worden. Zo wordt in artikel 2.3 een uitzonderingspositie gegeven aan deze docenten (i.e. de eisen voor vakinhoudelijke bekwaamheid gelden niet voor docenten godsdienst en levensbeschouwelijk vormingsonderwijs). Uit hoofdstuk 6 van de Nota van toelichting zou echter te interpreteren zijn dat er wél eisen gesteld kunnen worden aan de vakinhoudelijke bekwaamheid van deze docenten.

Mogelijk wordt deze onduidelijkheid veroorzaakt doordat er wordt gesproken over twee verschillende groepen docenten, zijnde (1) docenten voor de schooleigen vakken godsdienst en levensbeschouwelijk vormingsonderwijs en (2) docenten godsdienstig en humanistisch vormingsonderwijs op openbare scholen. Wij vragen aandacht voor het onderscheiden van deze groepen en het duidelijk benoemen van de bekwaamheidseisen voor deze beide groepen docenten. Daarbij is het onze stelling dat beide groepen docenten vakinhoudelijk bekwaam moeten zijn om deze vakken te kunnen geven, naast uiteraard de pedagogische en didactische bekwaamheidseisen die in ieder geval voor beide groepen gelden.¹

Waar voor andere vakken vakinhoudelijke eisen gesteld kunnen worden vanuit de overheid, is dat voor deze specifieke vakken niet het geval, gezien de scheiding tussen kerk en staat. Daarom pleiten we ervoor dat, in de lijn met hoe dit nu beschreven staat in hoofdstuk 6 van de Nota van toelichting, het aan het onderwijsveld is om deze vakinhoudelijke bekwaamheidseisen nader te specificeren. We zien dit niet als een wijziging van het Besluit, maar als een verheldering dat dit geldt voor beide groepen docenten (zoals bovenstaand beschreven).

Met 'het onderwijsveld' wordt uiteindelijk het bevoegd gezag (i.e. de scholen/schoolbesturen) bedoeld dat de taak heeft om deze eisen vast te stellen. In praktijk kunnen het de docentenopleidingen

¹ Sinds schooljaar 2023-2024 bestaat het vak Levensbeschouwing en Religie (vakcode: 1150). Hoewel dat nog in ontwikkeling is bij het schrijven van deze notitie, geldt datgene wat we hier stellen ook voor dit vak. Het is wenselijk dat docenten Levensbeschouwing en Religie zowel vakinhoudelijk als pedagogisch en didactisch bekwaam zijn.

zijn die deze eisen opstellen, al dan niet in overleg met (partijen binnen) het Expertisecentrum LERVO. De scholen kunnen deze eisen overnemen, al dan niet aangevuld of aangepast op hun eigen identiteit.

Achtergrond en motivatie

De vakken godsdienst en levensbeschouwelijk vormingsonderwijs hebben als doel leerlingen te ondersteunen in hun persoonsvorming en inzicht te geven in onze levensbeschouwelijk diverse samenleving. Goed onderwijs in deze vakken kan alleen gegeven worden door docenten die over de specifieke vakinhoudelijke bekwaamheid voor godsdienst/levensbeschouwing beschikken. Het Expertisecentrum LERVO, waarin profielorganisaties, de opleidingen en de docentenvereniging zich hebben verenigd, biedt een robuust kader om vanuit het onderwijsveld de vakinhoudelijke bekwaamheid van de vakken godsdienst en levensbeschouwelijk vormingsonderwijs nader te specificeren en te waarborgen.

Helaas zien we steeds vaker dat bestuurders en schoolleiders in het VO docenten, die niet voor godsdienst of levensbeschouwelijk vormingsonderwijs vakinhoudelijk bekwaam zijn maar wel voor een ander vak zoals geschiedenis of maatschappijleer, vragen om ook het vak godsdienst of levensbeschouwelijk vormingsonderwijs 'erbij te doen'. Een docent geschiedenis is immers wel in het algemeen pedagogisch en didactisch bekwaam, al is die niet vakinhoudelijk bekwaam specifiek voor godsdienst of levensbeschouwing. Deze oplossing werkt echter in de praktijk niet altijd goed uit: onbevoegde docenten ontdekken dat ze niet beschikken over de eigen vakkennis en bekwaamheid van het vak godsdienst of levensbeschouwing en ervaren het als onbevredigend dat ze deze vakken niet op niveau kunnen geven. Voor docenten die *wel* vakinhoudelijk bekwaam zijn voor godsdienst en levensbeschouwelijk vormingsonderwijs kan het frustrerend zijn om in een sectie met vakinhoudelijk onbekwame collega's samen te werken. Het resultaat is dat de kwaliteit van het onderwijs in de vakken godsdienst en levensbeschouwelijk vormingsonderwijs op veel scholen onder druk staat, terwijl deze vakken o.i. juist van toenemend belang zijn.

Onzes inziens is het op zich een goed idee om het tekort aan docenten godsdienst en levensbeschouwelijk vormingsonderwijs in het bijzonder onderwijs mede op te lossen door de inzet van docenten die al over een andere bevoegdheid/bekwaamheid beschikken. Maar dan moeten deze docenten wel een tweede specifiek vakinhoudelijke bekwaamheid voor godsdienst/levensbeschouwing behalen. De docentenopleidingen voor godsdienst/levensbeschouwing hebben met dit soort trajecten veel ervaring en staan klaar om te ondersteunen. We beseffen ons terdege dat dit een 'extra drempel' oplevert voor docenten en bestuurders. We zijn echter van mening dat dit de kwaliteit van het vak zal verbeteren en daarmee ook het onderwijs aan leerlingen ten aanzien van deze existentiële onderwerpen en vraagstukken.

Dit advies beperkt zich nadrukkelijk tot de separate vakken godsdienst en levensbeschouwelijk onderwijs en de docenten die een zelfstandig vak godsdienst of levensbeschouwelijk vormingsonderwijs geven.

Namens de stuurgroep en partners van Expertisecentrum LERVO

Dick den Bakker, vz. stuurgroep LERVO

Pieter Snel, vz. Vereniging Docenten Levensbeschouwing en Godsdienst (VDLG)

Pauline Kraakman-Lokhorst, lid stuurgroep LERVO namens VDLG

Prof. dr. Joke van Saane, vz. Disciplineoverleg Religie en Theologie (DRT)

Prof. dr. Cok Bakker, lid stuurgroep LERVO namens DRT

Dr. Jacobijn Olthoff, co-voorzitter Interuniversitaire Commissie Lerarenopleidingen (ICL)

Hans van den Bemt, lid stuurgroep LERVO, namens het Landelijk Opleidingsoverleg hbo theologie en levensbeschouwing (LOO)

Marijke Floris, lid stuurgroep LERVO, lid CvB Verus: Vereniging voor katholiek en christelijk onderwijs

Jan-Willem de Leeuw, CvB Vereniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs (VGS)

Ayhan Tonca, directeur Islamitische scholenbesturen organisatie (ISBO)

Frank de Wit, lid stuurgroep LERVO, directeur VOS/ABB

Dr. Markus Altena Davidsen, projectleider LERVO (contact: m.davidsen@hum.leidenuniv.nl 0624592830)

Ondersteuning

Bovenstaand verzoek wordt ondersteund door de volgende partijen uit het onderwijsveld:

- Vereniging Docenten Levensbeschouwing en Godsdienst (VDLG)
- Disciplineoverleg Religie en Theologie (DRT)
- Interuniversitaire Commissie Lerarenopleidingen (ICL)
- Protestantse Theologische Universiteit
- Radboud Universiteit Nijmegen
- Rijksuniversiteit Groningen
- Theologische Universiteit Apeldoorn
- Theologische Universiteit Utrecht
- Tilburg University
- Universiteit Leiden
- Universiteit Utrecht
- Universiteit van Amsterdam
- Universiteit voor Humanistiek
- Vrije Universiteit Amsterdam

- Landelijk opleidingsoverleg hbo theologie en levensbeschouwing (LOO)
- Christelijke Hogeschool Ede
- Driestar – Centrum voor Godsdienstonderwijs
- Fontys Hogeschool
- Hogeschool VIAA
- Hogeschool Windesheim

- Verus: Vereniging voor katholiek en christelijk onderwijs
- Vereniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs (VGS)
- Islamitische scholenbesturen organisatie (ISBO)
- VOS/ABB